

Kütüphane, Arşiv ve Müze Araştırmaları Dergisi Library, Archive and Museum Research Journal

e-ISSN: 2718-0832

Cilt/Volume: 3, Sayı/Issue: 2 (2022), 81-92

<https://dx.doi.org/10.29228/lamre.63384>

Araştırma Makalesi – Research Articles

Geliş Tarihi / Received: 15.06.2022 Kabul Tarihi Accepted: 23.06.2022

Akademik Kütüphanelerde Mobil Teknolojinin Kütüphane Hizmetleri Açısından Değerlendirilmesi

Evaluation of Mobile Technology in Academic Libraries in Terms of Library Services

Okan KOÇ *

ÖZET

Mobil teknolojilerin artan kullanımına paralel olarak gelişmekte olan ülkelerdeki akademik kütüphanelerin yürütmüş olduğu hizmetleri mobil cihazlarla uyumlu hale getirdiği ve mobil teknolojilerin getirmiş olduğu avantajlardan yararlanmaya başladığı görülmektedir. Türkiye açısından bakıldığında ise bu konudaki çalışmaların henüz istenilen seviyeye ulaşamadığı ve bu fırsattan yeterince yararlanamadığı görülmektedir. Bu araştırma Türkiye'deki akademik kütüphanelerin kütüphane hizmetlerini yürütürken mobil teknolojilerden yararlanma durumlarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında 258 katılımcıdan veriler anket yoluyla toplanmıştır. Araştırma, katılımcıların mobil cihazların kütüphanecilik hizmetleri açısından önemini kavradıkları, konuyla ilgili olarak becerilerini geliştirebilmek adına eğitime gereksinim duyduklarını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mobil teknoloji, Mobil cihaz, Akademik kütüphaneler, Türkiye

ABSTRACT

In parallel with the increasing use of mobile technologies, it is seen that academic libraries in developing countries have made their services compatible with mobile devices and have begun to benefit from the advantages brought by mobile technologies. From the perspective of Turkey, it is seen that the studies on this subject have not reached the desired level yet and have not sufficiently benefited from this opportunity. This research aims to reveal the use of mobile technologies by academic libraries in Turkey while providing library services. Within the scope of the research, data were collected from 258 participants through a questionnaire. The research reveals that the participants understand the importance of mobile devices in terms of librarianship services, and they need training in order to improve their skills on the subject.

Keywords: Mobile technology, Mobile device, Academic libraries, Turkey

*Balıkesir Üniversitesi Rektörlük, Öğretim Görevlisi, eposta: okan.koc@balikesir.edu.tr

GİRİŞ

Kütüphane türleri açısından farklılık gözetmeksizin, bilgiye erişim noktasında teknolojinin gelişimiyle birlikte yeni uygulamaların bilgi bilgin alanına dahil olduğu görülmektedir. Bilgiye erişimde hız, zaman ve maliyet açısından oldukça önemli bir yere sahip akademik kütüphaneler söz konusu olduğunda bu durumun seyri daha önemli hale gelmektedir. Akademik kütüphanelerin, genel misyonunun eğitimin kalitesini desteklemek ve bilgiye gereksinim duyan araştırmacının ihtiyacını karşılamak üzere koleksiyon oluşturmak olduğu bilindiğinden (Jamil ve Jamil, 2013), günümüzdeki gelişen bilgi iletişim teknolojisine hızla ayak uydurması gereken kütüphane türlerinin başında gelmesi beklenmektedir.

Günümüzdeki teknolojik gelişmelere paralel olarak bilgi ile kullanıcı arasında hayati bir rol oynayan akademik kütüphanelerin etkin hizmet sunumu doğrultusunda yeniliklere yönelmesi gerekmiştir. Kullanıcısının sürekli değişen bilgi gereksinimleriyle başa çıkabilmesi için teknolojik gelişmelere ayak uydurması akademik kütüphanelerin olmazsa olmazları arasında girmiştir. Mobil teknolojiler de bu konuda akademik kütüphaneleri etkileyen ve dönüştüren teknolojik gelişmeler arasında yer almaktadır. Akıllı telefonlar, tabletler, e-kitap okuyucuları gibi mobil cihazların bilgi arama sürecinde giderek artan önemi akademik kütüphanelerin yürüttüğü hizmetleri bu doğrultuda gözden geçirmesini gerektirmektedir.

Güncel eğilimler, kütüphane kullanıcıları arasında mobil teknolojilerinin arttığına işaret etmektedir. Mobil teknolojilerin insanlığın hayatına girdiği ilk dönemlerde Avrupalılar, Asyalılar ve Afrikalılar mesaj göndermek için tercih ederken, Amerikalılar ise konuşma doğrultusunda faydalanmıştır. Akıllı telefonlarda internetin kullanılmasıyla birlikte iletişimde yeni bir süreç başlamış ve olan e-posta ile iletişim daha çok tercih edilir hale gelmiştir. Yeni iletişim modellerinin ve uygulamalarının son yirmi yıllık dönemde, akıllı telefonlardaki gelişim seyrine paralel olarak ortaya çıkan sosyal medya fenomeni ile bir üst aşamaya geçilmiştir (Lippincott, 2010, s. 206).

Küresel olarak bakıldığında akıllı telefon kullanımının 6 milyarın üzerine çıktığı ve 2026 yılına gelindiğinde bu sayının 7,5 milyara ulaşacağı tahmin edilmektedir. Bununla birlikte Çin, Hindistan ve ABD akıllı telefon kullanımında ilk sırada yer alırken, nüfusu göz önüne alındığında bu ülkelerdeki akıllı telefon kullanımının oldukça kısa sürede milyonlarca artacağı hesaplanmaktadır (Statista, 2022).

Bugün için mobil cihazlar yalnızca birer telefon değil, gereksinim duyulan bilgiye hızlı erişimin en önemli aracı haline dönüşmüştür. Bilgi merkezlerinin birçoğu yürüttüğü hizmetleri mobil cihazlar aracılığıyla paylaşmaya başlarken, birçok kütüphanenin ise bu konuda henüz aynı duyarlılığa sahip olduğu söylemek mümkün değildir (Fling, 2009). Akademik kütüphane hizmetlerinin sağlıklı bir şekilde yönetilebilmesi

doğrultusundaki endişe, mobil teknolojilerin kullanılması ve mobil uyumlu web sitelerinin oluşturulması ile birlikte daha etkin kütüphanecilik faaliyetleri için bir fırsata dönüştürmüştür (Paterson ve Low, 2011). Mobil teknolojiler açısından en çok tercih edilen kısa mesaj hizmeti, devamında kütüphaneleri dönüştüren OPAC servisleri (Odabaş, 2009, s. 53) kullanıcı odaklı hizmetlerin yeniden kurgulanmasına zemin hazırlamıştır. Mobil kütüphane uygulamalarının ağ tabanlı ve fiziksel mekâna uyumlu özelliklere sahip olması bilgiye erişimin önündeki zaman ve mekân temelli engelleri ortadan kaldırmıştır.

Bilgiye çevrimiçi erişim talebi arttıkça, kütüphaneler fiziksel materyalleri dijitalleştirme ve koruma, bunları çevrimiçi veri havuzu sistemlerinde depolama ve Web aracılığıyla ücretsiz erişimlerini teşvik etme girişimlerini aktif olarak benimsemektedir (Aldrich, 2010; Emanuel, 2010). Akademik kütüphaneler teknolojinin değişen ve gelişen doğası gereği sürekli olarak yürütmüş olduğu hizmetleri yeni girişimlerle desteklemektedir. Teknolojinin sürekli gelişimine paralel olarak kütüphane hizmetleri ve sunum teknikleri de sürekli yenilenmektedir (Lippincott, 2008; Pang ve Johanson, 2008; Weir, 2000). Bilgisayar teknolojilerinin tanıtılması, çevrimiçi hizmetlerin yürütülmesi ve yeni planlamaların yapılması bilginin ve öğrenmenin her yerde, her zaman erişilebilir hale gelmesi üretkenliği artırırken, akademik kütüphanelerin bu konudaki duyarlılığın yeterince gelişmediği vurgulanmaktadır (Cao ve diğerleri, 2006, s. 1289; Lever ve Katz, 2007). Hızlı teknolojik değişimin norm olarak kabul edildiği bir dünyada, değişen koşullara uyum sağlayabilmek, esnek bir yapıya sahip olabilmek, zaman ve bütçe gerektirdiğinden kütüphanelerin hızlı dönüşümlerini etkilemektedir (Arms, Calimlim ve Walle, 2009, s. 7).

Bu araştırma ile Türkiye'deki akademik kütüphanelerin mobil teknolojilere ne derece uyum sağladığı, mobil teknolojiler vasıtası ile kütüphane hizmetlerini ne derece yönettikleri ve mobil teknoloji tabanlı kütüphane hizmetlerinin uygulanmasına yönelik kütüphanelerin mevcut durumları değerlendirilmiştir.

LİTERATÜRE BAKIŞ

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki ve özellikle mobil teknolojilerdeki hızlı gelişim seyri toplumun bilgiye erişim sürecini değiştirmiş, bilgi paylaşma ve bilgi üretme süreçlerini hızlandırmıştır. Mobil teknolojiler bireyin bilgiye nasıl erişeceğini, nasıl depolayacağını ve bilgi ile nasıl bir ilişki kuracaklarını geliştirmiştir. Bilgiye erişimdeki değişimi beraberinde getiren bu teknolojik yeniliklerin kütüphaneler tarafından yürütülen hizmetlerin yeniden kurgulanmasında, kullanıcıların ihtiyaçları doğrultusunda mevcut teknolojilere uyumlu hale getirmesinde önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir.

2006 yılında Malezya'da 206 üniversite öğrencisi üzerine gerçekleştirilen araştırmada, mobil teknoloji tabanlı kütüphane hizmetlerine ilişkin öğrencilerin algıları ve farkındalıkları ortaya konulmuştur. Katılımcıların % 94'ü mobil olarak kütüphane kataloğunu kullandığını ve sms hizmetinden yararlandığını

belirtmiştir. Mobil teknolojiler aracılığıyla yürütülen diğer hizmetlerin kullanımı oldukça düşük iken, fen ve mühendislik fakültesi öğrencilerinin kullanım oranının sosyal bilimlerde öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada dikkat çeken bir diğer önemli nokta araştırma katılan öğrencilerin kütüphanenin mobil hizmetlerinden haberdar olduğunu ancak kullanmadıklarını ortaya konulmasıdır (Karim, Darus ve Hussin, 2006).

Buczynski (2008) tarafından mobil teknolojinin kütüphanelerde kullanımı üzerine gerçekleştirilen araştırmaya göre; kütüphanelerin büyük çoğunluğunun kısa mesaj servislerinden aktif olarak yararlandığı tespit edilmiştir. Ayrıca kütüphanelerin koleksiyon tarama hizmetlerini de mobil teknolojilere uyumlu hale getirdiğini belirtmektedir (Buczynski, 2008).

2010 yılı ile birlikte mobil teknolojilerin kütüphanelerde aktif şekilde uygulanmaya başladığı görülmektedir. Mobil teknolojilerin kütüphanelere uyumu üzerinde durulan çalışmada, cep telefonları ile kütüphanecilik hizmetlerine hangi oranda erişim sağlanabileceği ortaya konulmuştur. Araştırma bulgularına göre, kütüphanelerde mobil hizmetlerin yürütülmesinin kullanıcı istekleri doğrultusunda fayda sağlayacağına değinilmektedir (Mbambo-Thata, 2010, s. 466).

Thomas (2010) tarafından akademik kütüphanelerde mobil teknoloji tabanlı hizmetlere yönelik farkındalığın ve beğenin belirlenmesine yönelik geliştirilen araştırmada, katılımcıların %78'inin mobil teknolojilere olumlu yaklaştığı ve bu doğrultuda hizmetler ürettiği tespit edilmiştir. Kütüphane personeli mobil teknoloji tabanlı kütüphane hizmetlerinin kullanıcılarla güçlü bir bağlantı kurmak için gerekli olduğunu belirtmektedir. Mobil teknoloji hizmetlerini sunmayan akademik kütüphanelerin en büyük sıkıntıları ise; yetersiz bütçe, kalifiye elaman ve mobil teknolojilere ilişkin bilgi eksikliğinden kaynaklandığı belirlenmiştir (Thomas, 2010, s. 30).

Pope ve diğerleri (2010), mobil teknolojilerin akademi tarafından kabul edilmesinin 21. yüzyıldaki herhangi bir teknolojiden daha hızlı olduğunu ileri sürmektedir. Mobil teknoloji akademik kütüphanelerin kullanıcılarıyla zaman ve mekândan bağımsız olarak bağlantı kurmasına izin verdiğinden kütüphanecilik hizmetlerinin kalitesine olumlu katkı sağlamaktadır. Kütüphanelerde mobil teknoloji uygulamalarının kütüphane yönetimleri tarafından hızla benimsendiği, konuyla ilgili olarak politikaların ve yönergelerin hazırlandığı ve paydaşlarla entegrasyonunun sağlanması için çalışmalar yürütülmektedir (Adekunle, Omoba ve Tella, 2007; Kumar, 2014).

Bornhold (2014) tarafından Amerika Birleşik Devletleri'ndeki 73 üniversite ile gerçekleştirilen araştırmada, kütüphanelerin %52'sinin kütüphane hizmetlerinin sunumunda mobil teknolojilerden aktif şekilde yararlandığı ortaya konulmuştur. Kubat (2014), Türkiye ölçeğinde geliştirilen çalışmada üniversite kütüphanelerinde mobil teknolojilere dayanarak yürütülen hizmetlerinde dünyadaki trendle paralellik

gösterdiği sonucuna ulaşmıştır (Kubat, 2014).

Hamad ve diğerleri (2018) tarafından gerçekleştirilen çalışmaya göre mobil teknolojilerin kütüphane hizmetlerini geliştirmesi üzerine kütüphane çalışanlarının farkındalığı ölçülmüştür. Araştırma sonucuna göre mobil teknolojilerin kütüphanecilik hizmetleri açısından önemi ve kütüphane personelinin bu konudaki yetkinliği orta düzeydedir. Kütüphane çalışanlarının mobil teknolojileri kullanma konusunda sıkıntılar yaşadığı, mobil teknolojileri benimseme ve kütüphane hizmetlerini bu kanal aracılığıyla paylaşma noktasında hizmet içi eğitimlere ihtiyaç duyduğuna işaret edilmektedir. Diğer yandan mobil teknolojilerin kütüphane hizmetlerine uzaktan erişime izin vermesi sebebiyle çalışanlar tarafından kabulünde sıkıntı yaşanmayacağına değinilmektedir (Hamad ve diğerleri, 2018, s. 438).

Mobil teknolojilerin kütüphaneler açısından sağlamış olduğu avantajların, kütüphaneciler tarafından ne derece fark edildiğinin araştırıldığı, Avustralya'daki 42 kütüphaneciyle gerçekleştirilen çalışmada, farkındalığın oldukça yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca mobil teknolojileri kütüphane hizmetlerinde aktif olarak kullanabilmek için personellerin eğitim ihtiyacı duyduğu ve araştırmaya katılan kütüphanelerin teknolojik ilerlemeye ve onların potansiyeline ilişkin yeterince dikkat etmediği ortaya konulmuştur (Saravani ve Haddow, 2011, s.131).

Mobil teknolojilerle uzaktan kütüphane hizmetlerine erişimin sağladığını avantajların değerlendirildiği çalışmada, katılımcıların %44'ünün olumlu görüş bildirdiği, %46'sının bu avantajdan üst düzeyde yararlandığı, yalnızca %1.1'inin ise kütüphane hizmetlerine mobil teknolojilerle erişmenin faydalı olmayacağını düşündüğü tespit edilmiştir (Acheampong ve Dei, 2020).

YÖNTEM

Araştırma kapsamında katılımcıların herhangi bir durum karşısında davranışlarını ve tutumlarını belirlemek amacıyla kullanılan (Cooper ve Schinder, 2011), betimsel araştırma yöntemlerinden anket tekniği tercih edilmiştir. Türkiye'de eğitim-öğretim faaliyetini aktif sürdüren 204 üniversite içerisinde 42 üniversite seçilmiştir. Üniversiteler belirlenirken 1990- 2000 yılları arasında kurulmuş olanlar, bağımsız bir kütüphane binasına sahip olması, koleksiyon sayısı, personel sayısının birbirine yakın olması ve kuruluş tarihleri itibari ile değerlendirmenin daha doğru olacağı yaklaşımı ile tercih edilmiştir. 42 üniversiteden ankete cevap veren 40 üniversitenin verileri değerlendirilmeye alınmıştır. Örneklem olarak belirlenen 40 akademik kütüphane toplam 566 kütüphane personeli görev yaparken ankete dönüş yapan, toplam 202 kütüphane personeli araştırmaya dahil edilmiştir. Mobil teknolojilerin kütüphanelerde kullanımını üzerine katılımcı görüşleri beşli likert tipi ölçek kullanılarak belirlenmiştir.

Araştırma için toplanan veriler öncelikle hataları düzeltmek, eksik olanları ayıklamak için bilgisayar ortamında kayıt altına alınmıştır. Microsoft elektronik tablosu kullanılarak verilere ilişkin frekanslar ve yüzdeler derlenip, analiz edilmiştir. Sonuçlara ilişkin bulgular sıklık ve yüzdeleriyle birlikte tablolar ve grafikler şeklinde paylaşılmıştır.

BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

Araştırma kapsamında toplamda 40 üniversite kütüphanesinden 208 adet geri dönüş sağlanmıştır. Yapılan inceleme ve değerlendirme sonucunda katılımcıların 202'sinin anketteki tüm soruları cevapladığı görülmüştür, bu durum da katılımcıların %97'sinin ankete gerçekten destek olduğunu göstermektedir. Eksik olan 6 adet anket verisi değerlendirme dışına alınmıştır.

Araştırmada ilk olarak katılımcıların mobil teknolojilerin kütüphane hizmetleri doğrultusunda kullanımına ilişkin farkındalık düzeyleri ölçülmüştür.

Tablo 1. Mobil Teknolojilerin Kütüphane Hizmetleri Doğrultusunda Kullanımına İlişkin Katılımcıların Farkındalık Düzeyleri

Kütüphane hizmetlerine mobil cihazlarla erişilmeli	N	%
Kesinlikle katılıyorum	138	68,4
Katılıyorum	29	14,4
Kararsızım	16	7,9
Katılmıyorum	11	5,4
Kesinlikle katılmıyorum	8	3,9
Toplam	202	100

Tablo 1, katılımcıların kütüphaneleri hizmetlerini mobil teknolojilerle kullanımına ilişkin görüşlerini vermektedir. Katılımcıların 138'inin (%68,4) kütüphane hizmetlerine erişmek için mobil cihazları kesinlikle kullanabileceğini, 29'u (%14,4) kullanılabileceğini belirtmiştir. Bu konuda 8 (%3,9) katılımcı mobil teknolojilerin kütüphane hizmetleri açısından kesinlikle fayda sağlamayacağını, 11 katılımcı (5,4) ise fayda sağlamayacağını bildirirken, 16 kişi (%7,9) ise tarafsız kaldığını bildirmiştir. Buna göre ankete katılanların çoğunluğunun kütüphane hizmetlerine erişmek için mobil cihazların kullanılabileceğinin farkında olduğunu göstermektedir. Konuyla ilgili yapılan araştırma öğrencilerin mobil teknoloji tabanlı kütüphane hizmetlerini kullanmaya istekli olduklarını desteklemektedir. Elde edilen bulgular, Becker, Bonadie-Joseph ve Cain (2013), Kumar (2014), Hu ve Zhang (2016), Acheampong ve Dei (2020) tarafından gerçekleştirilen diğer araştırmaları da destekler niteliktedir. Shonhe (2019), tarafından halk kütüphaneleri üzerine yapılan çalışmada, katılımcı kütüphanecilerin %96'sının mobil teknolojilerin kütüphanecilik hizmetlerinde kullanımına ilişkin olumlu bir tutuma sahip olduğunu ortaya konulmuştur. Aynı durumun üniversite kütüphanelerdeki görevli kütüphaneciler için de geçerli olduğu sonucuna ulaşmak mümkündür.

Tablo 2. Mobil Teknolojilerin Kullanımı Doğrultusunda Katılımcıların Eğitim İhtiyacı

Mobil teknolojilerden, kütüphanecilik hizmetlerinde, yararlanabilmek için eğitime ihtiyaç duymaktayım	N	%
Kesinlikle katılıyorum	84	41,5
Katılıyorum	62	30,6
Kararsızım	16	7,9
Katılmıyorum	27	13,3
Kesinlikle katılmıyorum	13	6,7
Toplam	202	100

Tablo 2, katılımcıların kütüphanelerde kullanılan mobil teknolojiler konusunda eğitime ihtiyaç duyup duymadıklarını vermektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğu, (84 kişi, %41,5 kesinlikle katılıyorum, 62 kişi, %30,6 katılıyorum) kütüphanecilik hizmetlerinde, mobil teknolojilerin kullanımı konusunda eğitime ihtiyaç duyduğunu belirtmiştir. Eğitime ihtiyaç duymadığını belirtenler sırasıyla 27 kişi (%13,3) katılmıyorum ve 13 kişi (%6,7) kesinlikle katılmıyorum olarak belirtmiştir. Ankete katılanların yarısından fazlasının, mobil teknoloji tabanlı kütüphane hizmetlerinin nasıl kullanılacağı konusunda eğitim almaya istekli olduğunu tespit edilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların Mobil Teknolojilerdeki Değişikliklere Uyum Sağlama Durumları

Kütüphane hizmetlerinde kullanılacak mobil teknolojilere uyum sağlayabilmek için gerekli eğitimi almak isterim	N	%
Kesinlikle katılıyorum	117	57,9
Katılıyorum	69	34,1
Kararsızım	6	2,9
Katılmıyorum	7	3,4
Kesinlikle katılmıyorum	3	1,7
Toplam	202	100

Tablo 3, katılımcıların kütüphane hizmetlerinde kullanılan mobil teknolojilerdeki değişikliklere uyum sağlama durumlarını vermektedir. Buna göre katılımcılar kütüphane hizmetlerinde kullanılan mobil teknolojilere uyum sağlayabilmek adına teknik becerilerini geliştirmek için eğitim alabileceklerini belirtmişlerdir (kesinlikle katılıyorum % 57,9 ve katılıyorum % 34,1). Buna karşın, kütüphane hizmetlerinde yararlanılan mobil teknolojilerdeki değişiklik durumunda uyum sağlayabilmek adına eğitim almak istemeyenler sırayla, 7 kişi (%3,4) kesinlikle katılmıyorum ve 6 kişi (%2,9) katılmıyorum, şeklinde belirlenmiştir. 202 katılımcıdan 3'ü ise (1,7) tarafsız kaldığını belirtmiştir.

Ankete katılanların büyük çoğunluğunun, kütüphanecilik hizmetlerinde kullanılan mobil teknolojilerde değişikliğe gidildiği takdirde, becerilerini yeni teknolojiye uyarlayabilmek adına eğitim alabileceği görülmektedir.

Tablo 4. Kütüphane Hizmetlerine Uzaktan Erişimde Mobil Teknolojilerin Kullanılması Konusunda Katılımcıların Görüşleri

Kütüphane Hizmetlerine Uzaktan Erişimde Mobil Teknolojilerin Kullanılması Faydalıdır.	N	%
Kesinlikle katılıyorum	158	78,2
Katılıyorum	39	19,3
Kararsızım	3	1,5
Katılmıyorum	1	0,5
Kesinlikle katılmıyorum	1	0,5
Toplam	202	100

Tablo 4, kütüphane hizmetlerine uzaktan erişim açısından mobil teknolojilerin kullanımına ilişkin katılımcı görüşlerini vermektedir. Buna göre katılımcıların büyük çoğunluğu (158 kişi %78,2 kesinlikle katılıyorum ve 39 kişi %19,3 katılıyorum) kütüphane hizmetlerine uzaktan erişim açısından mobil teknolojilerin kullanılabilirliğini belirtmiştir. Diğer yandan uzaktan erişim açısından mobil teknolojilerin faydalı olmadığı görüşünü yalnızca 2 kişi (1 kişi katılmıyorum, 1 kişi kesinlikle katılmıyorum) ve kararsızlığını ortaya koyan 3 kişi (%1,5) söz konusudur. Elde edilen bulgular 2006 yılında Karim, Darus, ve Hussin (2006) ortaya konulan kütüphane hizmetlerine uzaktan erişimin olumlu karşılanması, Nalluri ve Gaddam (2016) tarafından öne sürülen mobil uygulamaların kütüphane kaynaklarına erişimde ve yeni kullanıcıların kazanılmasında önemli bir boşluğu dolduracağı ifadesini destekler niteliktedir. Kütüphanecilik açısından hayati öneme sahip olan ödünç verme hizmetinin mobil teknolojilerden destek alınarak sürdürülmesinin çok önemli olduğunu vurgulayan diğer çalışmaları da desteklemektedir (Alzaza ve Zulkifli, 2007; Elahi ve Islam, 2014).

Tablo 5. Mobil Teknolojilerin Kütüphanelerde Uygulanmama Sebepleri

Kütüphane Hizmetlerinde Mobil Teknoloji Kullanmama Nedenleri	N	%
Teknik problemler	53	26,2
Ekonomik sıkıntılar	36	17,8
Kurumdaki olumsuz bakış açısı	14	6,9
Nasıl kullanılacağıın bilinmemesi	98	48,5
Diğer	1	0,6
Toplam	202	100

Tablo 5, kütüphanelerde mobil teknolojilerin uygulanmama nedenleri üzerinde durmaktadır. Buna göre katılımcıların 98'i (% 48,5) mobil teknolojilerin kütüphanelerde uygulanama nedeni olarak nasıl kullanılacağıın bilinmemesinden kaynaklandığını belirtmiştir. Diğer nedenler ise; teknik problemler (53 kişi, %26,2), ekonomik sıkıntılar (36 kişi, %17,8), kurumdaki olumsuz bakış açısı (14 kişi, % 6,9) ve diğer (1 kişi, %0,6) olarak sıralanmıştır. Elde edilen veriler, mobil teknolojilerin kütüphane personellerinin

gerekli becerilere sahip olmadığını ve eğitime ihtiyaç duyduğunu öne süren Acheampong ve Dei (2020) tarafından gerçekleştirilen araştırmayı destekler niteliktedir.

Tablo 6. Hangi Kütüphane Hizmetlerinin Mobil Teknolojilerle Yürütülebileceği İlişkin Katılımcı Görüşleri

Mobil Teknolojilerle Yürütülecek Hizmetler	N	%
Kütüphane kataloğuna erişim	194	96
Veritabanlarına erişim	197	97,5
Görsel- işitsel materyallere erişim	133	65,8
Kütüphaneciye danışma hizmeti	139	68,8
Kütüphane kuralları	76	37,6
Diğer	32	16
Toplam	771	100

Tablo 6, hangi kütüphane hizmetlerinin mobil teknolojilerle yürütülebileceğine ilişkin katılımcı görüşlerini vermektedir. Buna göre katılımcıların büyük çoğunluğu kütüphane kataloğuna (194 kişi, %96), veritabanlarına (197 kişi, %97,5), görsel-işitsel materyallere (133 kişi, %65,8) ve kütüphaneciye danışma hizmetine (139 kişi, %68,8) mobil olarak erişilmesinin önemli olduğunu belirtmiştir. Diğer yandan kütüphane kuralları (76 kişi, %37,6) ile birlikte diğer (32 kişi, %16) hizmetlerin de mobil olarak erişime açılması gerektiğini savunanların oranı daha düşük olarak ölçülmüştür.

SONUÇ

Bu araştırma Türkiye'deki akademik kütüphanelerin kütüphane hizmetlerini yürütürken mobil teknolojilerden yararlanma durumlarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma sonucunda katılımcıların çoğunun mobil teknolojilerin kütüphane hizmetlerine erişebilmek için kullanılması gerektiğini düşündüğünü ortaya koymuştur. Bununla birlikte mobil teknolojilerin kütüphanecilik hizmetlerinde etkin kullanımı ve kullanılan mobil teknolojilerdeki değişikliklere uyum sağlayabilme doğrultusunda, kütüphane çalışanlarının becerilerini artırabilmek adına eğitime ihtiyaç duyduğu sonucuna ulaşılmıştır. Mobil teknolojilerin kütüphanecilik hizmetleri açısından önemin kavrandığı, uzaktan kütüphane hizmetlerine erişmede anahtar role sahip olduğu, özellikle kütüphane kataloğuna, veritabanlarına, görsel-işitsel koleksiyona ve kütüphaneciye danışma hizmetinde kesinlikle kullanılması gerektiği vurgulanmıştır. Araştırma ile Türkiye'deki akademik kütüphanelerde mobil teknoloji tabanlı kütüphane hizmetlerinin başarılı bir şekilde uygulanmasını engelleyebilecek potansiyel zorlukların da ortaya çıkarılmasını sağlamıştır. Bulgularla ortaya konulan zorlukların ortadan kaldırılması ile birlikte Türkiye'deki üniversite kütüphanelerinde mobil teknolojilerin başarıya ulaşacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Acheampong, E., ve Dei, D. J. (2020). Management preparedness towards the implementation of mobile technology library services in academic libraries. *Library Philosophy and Practice*, , 1-11. 09 Mart 2022 tarihinde <https://www.proquest.com/scholarly-journals/management-preparedness-towards-implementation/docview/2463165742/se-2> adresinden erişildi.
- Adekunle, P. A., Omoba, R. O., ve Tella, A. (2007). Attitudes of librarians in selected Nigerian universities toward the use of ICT. *Library Philosophy and Practice*, 9(2), 1-8. 09 Mart 2022 tarihinde <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.887.7462&rep=rep1&type=pdf> adresinden erişildi.
- Alzaza, N. S., ve Zulkifli, A. N. (2007). *Mobile-based library loan service (MBLLS)* (Doctoral dissertation, Faculty of Information Technology, Universiti Utara Malaysia).30 Mart 2022 tarihinde https://www.academia.edu/9650208/Mobile_Based_Library_Loan_Service_MBLLS_?auto=citations&from=cover_page adresinden erişildi.
- Arms, WY, Calimlim, M ve Walle, L (2009) ESscience in practice: Lessons from the Cornell web lab. *D-Lib Magazine* 15(5/6). 09 Mart 2022 tarihinde <http://www.dlib.org/dlib/may09/arms/05arms.html> adresinden erişildi.
- Becker, D. A., Bonadie-Joseph, I., ve Cain, J. (2013). Developing and completing a library mobile technology survey to create a user-centered mobile presence. *Library Hi Tech*, 31(4), 688-699. doi:<http://dx.doi.org/10.1108/LHT-03-2013-0032>
- Buczynski, J. A. (2008). Libraries begin to engage their menacing mobile phone hordes without shhhhh!. *Internet Reference Services Quarterly*, 13(2-3), 261-269. <https://doi.org/10.1080/10875300802103916>
- Cao, Y., Tin, T ve McGreal, R. (2006) The Athabasca University mobile library project: Increasing the boundaries of anytime and anywhere learning for students. In: IWCMC'06, 3-6 July 2006, Vancouver, British Columbia, Canada. 09 Mart 2022 tarihinde <https://wiki.library.oregonstate.edu/confluence/download/attachments/3670056/p1289-cao.pdf> adresinden erişildi.
- Cooper, D. R., & Schindler, P. S. (2011). Qualitative research. *Business Research Methods*, 4(1), 160-182.
- Elahi, M. H. ve Islam, M. S. (2014). Go Fast, Go with Mobile: Students perception on implementing mobile based library services at Dhaka University Library. *Library Philosophy and Practice (e-journal)*. 1195. 30 Mart 2022 tarihinde <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.678.6771&rep=rep1&type=pdf> adresinden erişildi.
- Fling, B. (2009). *Mobile design and development: Practical concepts and techniques for creating mobile sites and Web apps*. O'Reilly Media, Inc.
- Hamad, F., Farajat, S., & Hamarsha, A. (2018). Awareness and adoption of mobile technologies in the delivery of services in academic libraries in Jordan: a library staff perspective. *Global Knowledge*,

- Memory and Communication*, 67(6/7), 438-457. 09 Mart 2022 tarihinde <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/GKMC-12-2017-0103/full/html> adresinden erişildi.
- Hu, J., ve Zhang, Y. (2016). Chinese students' behavior intention to use mobile library apps and effects of education level and discipline. *Library Hi Tech*, 34(4), 639-656. doi:<http://dx.doi.org/10.1108/LHT-06-2016-0061>
- Jamil, M., ve Jamil, T. S. (2013). Library Resources: Utilization by Teachers and Students. *Bulletin of Education and Research*, 35(2). 07 Mart 2022 tarihinde https://www.researchgate.net/publication/260000767_Library_Resources_Utilization_by_Teachers_and_Students adresinden erişildi.
- Karim, N. S. A., Darus, S. H., & Hussin, R. (2006). Mobile phone applications in academic library services: a students' feedback survey. *Campus-Wide Information Systems*. 09 Mart 2022 tarihinde <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/10650740610639723/full/html> adresinden erişildi.
- Kubat, G. (2014). *Türkiye'deki üniversite kütüphanelerinin mobil geleceği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kadir Has Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Kumar, A. (2014). Students' opinion about the success of mobile technology in libraries: a case study of Jawaharlal Nehru University (JNU), New Delhi. *New Library World*, 115(9/10), 471-481. 09 Mart 2022 tarihinde <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/NLW-10-2013-0075/full/html> adresinden erişildi.
- Lever, K. M. ve Katz, J. E. (2007) Cell phones in campus libraries: An analysis of policy responses to an invasive mobile technology. *Information Processing and Management* 43(4), 1133-1139. <https://doi.org/10.1016/j.ipm.2006.07.002>
- Lippincott, J.K. (2008) Mobile technologies, mobile users: Implications for academic libraries. ARL: A Bimonthly Report 261. 09 Mart 2022 tarihinde <http://www.arl.org/storage/documents/publications/arl-br-261.pdf> adresinden erişildi.
- Lippincott, J. K. (2010). A mobile future for academic libraries. *Reference Services Review*, 38(2), s. 205-213. <https://doi.org/10.1108/00907321011044981>
- Mbambo-Thata, B. (2010). Assessing the impact of new technology on internal operations: With special reference to the introduction of mobile phone services at UNISA library. *Library management*. 31(6) 466-475. <https://doi.org/10.1080/10875300802103916>
- Nalluri, S. R., ve Gaddam, B. (2016). Mobile library services and technologies: A study. *International Journal of Research in Library Science*, 2(2), 59-66. 30 Mart 2022 tarihinde <http://www.ijrls.in/wp-content/uploads/2016/08/Mobile-Library-Services-and-Technologies-A-Study.pdf> adresinden erişildi.
- Odabaş, H. (2009). Mobil öğrenmeden mobil kütüphaneye. A. Yıldızeli, A. Arıkan ve T. Çakmak (Ed.),

Bilgi Çağında Varoluş: “Fırsatlar ve Tehditler” Sempozyumu, ÜNAK 2009, 01–02 Ekim 2009, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul, Bildiri Kitabı içinde (s. 1–7). Ankara: Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği.

Pang, N, Johanson, G (2008). Library manager perspectives of the vocational education sector: Investigating trends and issues within a learning commons paradigm. Paper presented at VALA2008: Libraries/changing spaces, virtual places: Conference proceedings, 14th biennial conference & exhibition, Melbourne Convention Centre, Australia, 5–7 February 2008, pp. 1–16. 09 Mart 2022 tarihinde http://www.valaconf.org.au/vala2008/papers2008/81_Pang_Final.pdf adresinden erişildi.

Paterson, L., ve Low, B. (2011). Student attitudes towards mobile library services for smartphones. *Library Hi Tech*, 29(3), 412-423. 07 Mart 2022 tarihinde <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/07378831111174387/full/html> adresinden erişildi.

Saravani, S. J., ve Haddow, G. (2017). A theory of mobile library service delivery. *Journal of Librarianship and Information Science*, 49(2), 131-143. <https://doi.org/10.1177/0961000615595854>

Statista. (2022). Smartphone users worldwide 2016-2021. 08 Mart 2022 tarihinde <https://www.statista.com/statistics/330695/number-of-smartphone-users-worldwide/> adresinden erişildi.

Thomas, L. C. (2010). Gone Mobile? (Mobile Libraries Survey 2010). *Library Journal*, 135(17), 30-34. 09 Mart 2022 tarihinde <https://eric.ed.gov/?id=EJ930803> adresinden erişildi.

Weir, A (2000). The Information Professional of the Future: What Skills Will Be Needed and How Will They Be Acquired? 09 Mart 2022 tarihinde <http://pandora.nla.gov.au/pan/13910/20020107-0000/www.alia.org.au/conferences/alia2000/proceedings/aileen.weir.html> adresinden erişildi.